

Adres korespondencyjny
ul. Panieńska 3A/13
03-704 Warszawa

Warszawa, dn. 11 kwietnia 2014 r.

L.dz. *22* /14

**Pan
Bogdan Zdrojewski
Minister Kultury i Dziedzictwa
Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15\17
00-071 Warszawa**

Szanowny Panie Ministrze,
Stowarzyszenie na rzecz Krajobrazu Kulturowego „Ogród Warszawa”, zwraca się z wnioskiem
**o podjęcie pilnych działań związanych z nieprawidłowościami inwestycyjnymi na
terenie Łazienek Królewskich.**

Uzasadnienie:

Łazienki Królewskie w Warszawie jako zespół pałacowo-parkowy kształtował się przez przeszło trzysta lat i w ciągu tego czasu powiększał lub zmniejszał swoje terytorium, przesuwając granice a także zmieniał swój wygląd zgodnie z panującymi ówczesnie modami. Dzisiejszy Park Łazienkowski to konglomerat części o odrębnej historii i sposobie ukształtowania. Biorąc pod uwagę, że dzisiejszy park jest dziełem sztuki realizującym się w czasie, uznać należy, iż największą jego wartość stanowi jego aktualnie istniejąca materia oraz aktualnie zachowane relikty pierwotnej koncepcji stylowej. Pomimo podziału parku na różnorodne części stylowe,

sygnalizujące kolejne fazy transformacji parku, założenie łazienkowskie to układ jednorodny, którego wielość członów nie prowadzi do jego dekompozycji. Wobec powyższego, podejmowanie jakichkolwiek działań inwestycyjnych w tym obszarze bez niezbędnych, a w tym przypadku wręcz koniecznych dogłębnych badań analiz i studiów, doprowadzić może do nieodwracalnego naruszenia substancji materialnej i struktury kompozycyjnej całego historycznego założenia.

Aktualnie zarządzające parkiem - Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, dla realizacji przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym, przyjęło podział historycznego obszaru parku na trzy ogrody: XVIII-wieczny Ogród Królewski, XIX-wieczny Ogród Romantyczny i XX-wieczny Ogród Modernistyczny. (Na terenach aktualnego zaplecza ogrodniczego ma powstać czwarty ogród – Ogród XXI w.)

Muzeum, w tak określonych częściach parku, prowadzi prace remontowe, modernizacyjne i inwestycyjne. Prace prowadzone są bez niezbędnych badań i analiz, pomijają wzajemny wpływ terenów sąsiadujących. Takie postępowanie wobec obszaru parku Łazienki Królewskie, uczyni zeń przestrzeń niespójną.

Mając na względzie szczególnie charakter tego miejsca, także ze względu na jego położenie, podejmowanie prac projektowych i realizacyjnych bez wszechstronnych analiz historycznych i analiz środowiska przyrodniczego, jest szkodliwe i degradujące.

Obszar zespołu pałacowo-parkowego Łazienki Królewskie w Warszawie, objęty jest ochroną konserwatorską w postaci wpisu do Rejestru Zabytków. Wpis ten jest podstawowym narzędziem kształtowania polityki konserwatorskiej, zarówno z prawnego punktu widzenia jak i z stosowanej praktyki. Podstawowe znaczenie ma tu zawartość merytoryczna tego wpisu.

W decyzji Konserwatora Zabytków m.st. Warszawy (z dnia 1 lipca 1965 r.) o wpisie do Rejestru Zabytków, historycznego parku „Łazienki – park Decyzja nr 2/1”, brak jest przede wszystkim precyzyjnego wskazania granic przestrzennych zabytku (w treści rozstrzygnięcia decyzji), brak jest także załącznika graficznego. Dotyczy to również wpisów dotyczących poszczególnych obiektów architektonicznych objętych oddzielnymi numerami wpisów.

W przypadku Parku Łazienkowskiego największym problemem jest nieokreślony przedmiot i zakres jego ochrony. Decyzja nie zawiera uzasadnienia wpisu, oraz wskazania wartości zabytkowych parku chronionych tym wpisem. Ponieważ uzasadnienie stanowi szczególnie ważny element decyzji, to w przypadku jego braku, trudno jest określić, jakie działania konserwatorskie mogą być zastosowane.

Wyżej wymienione braki tkwiące w decyzji o wpisie (decyzja z przed blisko 50 lat!), wpływają negatywnie, na funkcjonowanie systemu ochrony zespołu jako całości, oraz na kondycję i możliwości zachowania jego poszczególnych części. W tym przypadku ochrona prawna obszaru Parku Łazienkowskiego staje się fikcją, a służby konserwatorskie albo są bezradne albo starają się ją realizować za wszelką cenę np. wydając wytyczne konserwatorskie post factum. Ta swoista wolna przestrzeń decyzyjna jaką pozostawia Konserwatorowi Zabytków nieprecyzyjny wpis, prowadzi do dowolności podejmowanych działań.

Wszystko to powoduje, że podmiot zobowiązany do sprawowania opieki czyli – Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie - podejmuje rozliczne decyzje inwestycyjne, których słuszność budzi poważne wątpliwości.

Do zakresu działania Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach, należy upowszechnianie wiedzy o dziejach Łazienek Królewskich, historii zgromadzonych zbiorów oraz ich konserwacji, restauracji. Celem statutowym jest także zachowanie i utrzymanie historycznej kompozycji przestrzennej parku w jego granicach.

Nie oznacza to jednak, że zarządzający tym obszarem dziedzictwa, nie musi podporządkowywać się przepisom określonym w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r., o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W art. 25 tejże ustawy, w odniesieniu do wszystkich zabytków nieruchomych, a więc także do terenu Łazienek Królewskich w obszarze wpisu do rejestru, jest mowa o konieczności przygotowania dokumentacji w sytuacji, *jeśli właściciel lub posiadacz planuje użytkowanie obiektu zabytkowego, czyli zagospodarowania na własne potrzeby lub zgodnie z założonym celem użytkowym*. Zapis ten daje podstawę do wymagania przez służby konserwatorskie określonych składników dokumentacji, które są niezbędne, do określenia wymagań w stosunku do podejmowanego zakresu prac i sposobu jego realizacji. W tym przypadku powinna to być:

- a) dokumentacja określająca stan zachowania obiektu – tj. inwentaryzacja terenu i drzewostanu, elementów architektonicznych, wyposażenia i infrastruktury technicznej,
- b) dokumentacja określająca historyczną funkcję i wartości obiektu – tj. zawierająca badania historyczne, analizy i studia,
- c) badania warunków środowiska przyrodniczego (ze względu na charakter i położenie w obszarze skarpy warszawskiej).

Park Królewski w Łazienkach pomimo swojej niezwyklej rangi, dokumentacji takiej nie posiada.

O konieczności opracowania dokumentacji i warunkach prowadzenia prac zarządzające terenem Muzeum, powinno być pouczone już w wytycznych, które winien wydać urząd konserwatorski. Zgodnie z art. 27 uozoz – *konserwator wojewódzki przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku*.

Niestety, w przypadku Łazienek Królewskich, działania inwestycyjne podejmowane są bez właściwych uzgodnień konserwatorskich. Uzgodnień, które powinny stanowić punkt wyjścia do określenia wszelkich działań w obiekcie i do opracowania właściwej dokumentacji niezbędnej do prowadzenia jakichkolwiek inwestycji czy remontów.

Podstawowym założeniem powinno tu być przesłanie, że zabytkowy park i ogród, podobnie jak zabytki architektury, nie może być dowolnie przebudowywany ani modernizowany. Nie może być także polem dowolnych interpretacji, modernizacji czy wręcz testowania nowych technologii i materiałów.

Zgodnie z Międzynarodową Kartą Ogrodów Historycznych, nazwaną Kartą Florencką, *wygląd ogrodu jest wynikiem stałej równowagi pomiędzy rozwojem a zanikaniem natury, zgodnie z rytmem przemijania pór roku a wolą artysty i umiejętnym działaniem mającym na celu jej*

utrwalenie. Tak też istotą procesu konserwatorskiego powinna być stała pielęgnacja parku. Ale nie znaczy to, że pod pretekstem prac pielęgnacyjnych może być realizowane przekształcanie historycznej integralności.

Przyjęte przez kierownictwo Muzeum, błędne założenie, że wszelkie działania w Parku to tylko pielęgnacja, nie można uznać za przypadkowy błąd. Zwłaszcza, że Dyrektor Łazienek i Kierownik Działu Parkowego są członkami ICOMOS a ich wiedza i doświadczenie zawodowe oraz funkcje pełnione w służbach konserwatorskich jednoznacznie wskazują, że zapisy ustaw o ochronie i opiece nad zabytkami są im znane.

Oddzielnym problemem jest próba tworzenia w obszarze parku, nowej części stylistycznej, jakim ma być tzw. „Ogród XXI wieku”.

Doktryny konserwatorskie, co prawda, dopuszczają takie działania, jednak zasady tego typu postępowania, uzależnione są od kontekstu miejsca.

Adaptacja części terenu nie może być dokonana kosztem zmniejszenia wartości całego zabytkowego obiektu. W przypadku Parku Łazienkowskiego - tak istotnego dla historii sztuki ogrodowej i dziedzictwa kulturowego – konieczna jest wręcz analiza jego zewnętrznych powiązań przestrzennych i wynikających stąd zagrożeń.

Projekt „Ogród XXI w” wyłoniony został w konkursie architektonicznym, przeprowadzonym na zlecenie Muzeum Łazienki Królewskie.

Podstawą wszelkich rozstrzygnięć, powinny być szczegółowe wytyczne konserwatorskie, określające treść, funkcję i powiązania z otoczeniem nowo tworzonej części parku.

Taki tok postępowania poprzedzać winien wszelkie rozstrzygnięcia projektowe, szczególnie w przypadku rozstrzygnięć w trybie konkursowym. Niestety w materiałach konkursowych nie było wytycznych konserwatorskich.

Bez szczegółowych wytycznych, konkurs nie powinien w ogóle się odbyć.

Ta część parku, która była przedmiotem opracowań konkursowych, potraktowana została jako teren nie mający nic wspólnego z historycznym parkiem. Przyjęto założenie, iż przekształcenie tej części, nie musi być przeprowadzone w sposób wykazujący zrozumienie historycznego charakteru całego obszaru parku. Tak naprawdę uciekła istota zagadnienia: czy to co ma powstać ma cokolwiek wspólnego z historycznym zespołem parkowym? Czy ta nowość nie narusza substancji materialnej i struktury kompozycyjnej historycznego parku? Czy ten „ogród” to ogród czy tylko pretekst do realizacji inwestycji o zupełnie innym komercyjnym charakterze?

W związku z powyższym wnosimy o:

- wstrzymanie na terenie zabytkowego parku w Łazienkach Królewskich wszelkich prac inwestycyjnych do czasu wykonania niezbędnych dokumentacji konserwatorskich oraz planistycznych,
- spowodowanie weryfikacji wpisu do rejestru zabytków przedmiotowego parku tak, by odpowiadał współczesnym zasadom ochrony i stanowił realną podstawę do sprawowania jego prawnej ochrony,
- unieważnienie rozstrzygnięć Konkursu architektonicznego na tzw. „Ogród XXI wieku”

- powołanie komisji złożonej z niezależnych ekspertów, m.in. z listy rzeczoznawców Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w zakresie opieki nad zabytkami oraz specjalistów z zakresu ochrony zabytków z wiodących ośrodków naukowych, by odpowiedziała, w jakim stopniu prowadzone bez niezbędnych dokumentacji konserwatorskich na terenie Parku Łazienkowskiego rozliczne prace budowlane, doprowadziły do trwałego uszkodzenia zabytkowej substancji parku, a także określiła zakres niezbędnych prac ratowniczych.

PREZES

Barbara Jeziarska

PREZES STOWARZYSZENIA

Miasto Jest Nasze

Jan Śpiewak

k.o.:

1. Piotr Żuchowski, Sekretarz Stanu Generalny Konserwator Zabytków, ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, 00-071 Warszawa;
2. Bogusław Szmygin, Prezes PKN ICOMOS, ul. Koszykowa 55, 00-659 Warszawa;
3. Hanna Gronkiewicz-Waltz Prezydent m.st. Warszawy, pl. Bankowy 3/5, pok. 129, 00-950 Warszawa;
4. Marcin Mustafa, prezes Oddział Warszawski SARP, ul. Foksal, 200-366 Warszawa;
5. Małgorzata Rozbicka, Dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa;
6. Ewa Malinowska-Grupińska, Przewodnicząca Rady m. st. Warszawy 00-901 Warszawa, pl. Defilad 1
7. redakcja@naszdzienik.pl
8. redakcja@radiopin.pl
9. z.lentowicz@rp.pl
10. dariusz.rembelski@axelspringer.pl
11. dziennik@dziennik.pl
12. andrzej.kublik@agora.pl
13. newsroom@pap.pl
14. m.mejssner@pap.com.pl
15. p.wrabec@polityka.com.pl
16. p.stasiak@polityka.com.pl
17. mularczyk@polsat.com.pl
18. wydarzenia@polsat.com.pl
19. app@polskapresse.pl

20. jolanta.wisniewska@wawa.com.pl
21. marek.wojcicki@rdc.pl
22. wiadomosci@radiokolor.pl
23. redakcja@radiopin.pl
24. warsaw.newsroom@reuters.com
25. ewa.krukowska@reuters.com
26. andrzej.ratajczyk@warsawvoice.pl
27. warszawa@afp.com
28. m.wielgoszewska@superstacja.tv
29. wojciechluczak@wp.pl
30. nbaczyk@interia.pl
31. kontakt@tvn24.pl
32. kontakt.waw@waw.tvp.pl
33. mkeskrawiec@newsweek.pl
34. poludnie@poludnie.com.pl,
35. redakcja@eska.pl,
36. dwilczynski@radiowarszawa.com.pl,
37. anna.lubian@tvp.pl,
38. daniel.wrzos@radiozet.pl,
40. kontakt24@tvn.pl,
41. kontakt.waw@tvp.pl,
42. warszawa@tvn.pl,
43. sekretariat@rdc.pl,
44. robert.luchniak@rdc.pl,
45. radio@tokfm.com.pl,
46. listydogazety@gazeta.pl,
47. serwisinformacyjny@rp.pl,
48. redakcja@gazetapolska.pl,
49. metro@agora.pl
50. i.kraj@rp.pl,
51. marta.komorowska@radioplus.pl